

denne 'kunst-kompilation' af ARKENs 'guld'. Deres forsøg på at blande alt fra interaktiv kunst til malerkunst i samme højloftede rum ender i en adspredt ligegyldighed.

Vi bevæger os ind til særudstillingen 'Guld og Magi', for forhåbentlig at finde en smule retning. Udstillingen kaster i sortmalede og lavt belyste rum sin opmærksomhed på menneskets forhold til guld gennem tiderne, og blander på bevist vis oldtidsfund med moderne værker om bl.a. kolonihistorie – alt sammen i eller omhandlende guld. En uambitiøs og kedelig udstilling dog, med en række historiske og højest seværdige værker. Uambitiøs og kedelig, mener vi, grundet deres formidling af udstillingen, som mest kommer til at handle om, hvordan guld gennem tiden er blevet brugt til at "flashe" værdi og status. At de gyldne værker ikke blot historisk, men stadig i vor tid besidder en stor monetisk værdi, er da også ganske tydeligt for os: en museumsragt følger os trofast med et inkriminerende blik hele vejen igennem udstillingen. Halvvejs gennem denne kræver et forhold dog, at vi må gøre et længere ophold og sikre os, at vi har set rigtigt. Som en del af formidlingen har ARKEN lavet en stor tidslinje med begivenheder i de sidste par årtusinder, som er relateret til guld. Heriblandt figurerer et indhak i første del af 1500-tallet, som omtaler reformationens brud med den

katolske kirke, der som bekendt jo var glade for guldudsmykning. Luther brød sig nemlig iflg. ARKEN ikke om guldets, der kunne give et falsk, udvendigt helligt skær til kirkerne og personerne i dem, for som Luther iflg. ARKEN mener, så "kommer troen indefra.". At tillægge Luther den holdning er desværre meget unanceret, useriøst, misvisende og 'moderne', og hører ingen steder hjemme. Og slet ikke på et sted med navnet ARKEN. Magen til udsagn burde man lede længe efter i offentligheden. Recensenterne kan dog have sin tvivl." ■

Anmeldelse af Aksel Haaning:
*Naturens Lys. Filosofi og Kosmologi i
Middelalder og Renaissance*
af lektor ved Afdeling for Kirkehistorie
Sven Rune Havsteen

Forlaget Virkelig, august 2021.
2 bd., 259 og 236 sider.
140 kr.

Middelalderfilologen Aksel Haanings Naturens lys er stadig et af de vigtigste indføringer i middelalderens naturtænkning på dansk. Bogen udkom oprindeligt i 1998 og er nu genudgivet på forlaget Virkelig, denne gang i to bind i lille format og uden illustrationer. Bogen forekommer særdeles relevant at genudgive, da den bidrager til at informere om natursyn i den kristne europæiske tradition, der ligger ganske langt fra den

dominerende naturforståelse i det moderne, hvis mål har været en omfattende naturbeherskelse og -udnyttelse, hvis resultater vi nu ser omkring os: hastig reduktion af plante- og dyrearter, - foruden klima-, forurenings- og ressourcekriser.

Naturens lys giver en kompetent indføring i naturtænkningen hos en række filosoffer/teologer og videnskabsfolk fra højmiddelalderen til renessancen (1250-1650). Fyldigst omtale får Platon-oversætteren Marsilio Ficino (1433-1499), lægen Paracelsus (1493-1541) og filosofen Giordano Bruno (1548-1600), der blev brændt på bålet i Rom som kætter. Helt overordnet kendetegner det de tænkere, Haaning har udvalgt, at de er inspireret af okkulte eller esoteriske vidensformer, som af kirken blev betragtet med skepsis eller direkte afvisning og fordømmelse. Der er først og fremmest tale om den såkaldte hermetiske tradition fra antikken med dens kosmologiske overvejelser, hertil også læren om alky-mi og magi. Naturtænkningen, der følger dette spor, er – meget forenklet og på ganske forskellige måder - optaget af naturen som en selvstændig, skabende guddommelig organisme, i hvilken åndelige kræfter er virksomme, som mennesket kan indfange og videreformidle. Naturen får her en mere selvstændig status, men også en guddommelig værdighed.

Det er Haaning om at gøre, at vise at denne naturtænkning repræsenterer et alternativ til det, han opfatter som ”kristendommens” mistro til naturen, som indebærer, at den er ”noget sekundært”, ”en hindring”, ”noget, der står i vejen” for menneskets erkendelse af og forhold til Gud, som er af åndelig beskaffenhed.

Haanings iagttagelser og perspektivrige gennemgang af et omfattende repertoir af naturfilosofiske tekster er lærerigt at følge. Men det må også med, at hans tolkning af kristne skabelsteologier giver et fortegnet billede af kristendommens forhold til naturen. Her er plads til mange flere nuanceringer af den skabelsteologiske diskurs. ■